

Motion till riksdagen 2020/21:3187

av **Richard Jomshof (SD)**

Förhindrande av oskäligen skadestånd vid frihetsberövanden

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ersättning på grund av frihetsberövande ska vägras i de fall misstanke om brott kvarstår och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att brottsoffer ska tilldömas ersättning då misstänkta frias på grund av formella fel, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Under slutet av 2011 begicks en av de värsta gruppvåldtäkterna i svensk historia på en flyktingförläggning i Mariannelund. En ensam svensk tvåbarnsmamma utsattes för en brutal gruppvåldtäkt av åtta afghanska flyktingar, vilka under sju timmars tid i omgångar turades om att våldföra sig på den försvarslösa kvinnan.

Efter övergreppen drabbades tvåbarnsmamman av allvarliga fysiska och psykiska men. Kvinnan blev bland annat intagen på psykiatrisk klinik. Samtliga invandrade gärningsmän greps och dömdes till långa fängelsestraff för handlingarna som enligt åtalet präglades av särskild hänsynslöshet och råhet.¹ Den åttonde gärningsmannen kunde inte dömas för grov våldtäkt liksom de övriga sju. Det var nämligen inte lätt för den våldtagna kvinnan att minnas exakt alla övergrepp och vem av de åtta männen som gjorde vad. Det enda som kunde styrkas av rätten var att den åttonde gärningsmannen stått bredvid sängen och onanerat när övergreppen mot tvåbarnsmamman pågick. Denna handling kunde i sig inte klassas som våldtäkt, utan som sexuellt ofredande. Men eftersom åtalet inte innefattat det senare brottet kunde den åttonde gärningsmannen inte dömas.

¹ Göta hovrätt, mål nr B 1332-12.

Trots att rätten kunde styrka att den åttonde gärningsmannen varit närvarande vid dessa avskryvbara övergrepp och trots att rätten kunde styrka att han åtminstone begått handlingar motsvarande sexuellt ofredande friades han. För att ha suttit frihetsberövad fyra månader för ett åtal som sedan ogillats tilldömdes den åttonde gärningsmannen en ersättning om 133 000 kronor av Justitiekanslern.²

Enligt lagen om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder har en person rätt till ersättning från staten om denne frihetsberövats för ett brott som man sedan inte döms för. Enligt 6 § i samma lag får en ersättning vägras eller sättas ned om den skadelidandes egna beteende lett till beslutet om frihetskränkning eller om det med hänsyn till omständigheterna är oskäligt att ersättning lämnas. Det står utom rimligt tvivel att så varit fallet med den åttonde gärningsmannen i den uppmärksammade gruppvåldtäkten.

Samtidigt stadgas det att ersättning inte får vägras eller sättas ned enbart på den grunden att misstanke om brott kvarstår utan att skuldfrågan är klarlagd. Och tyvärr klagades aldrig skuldfrågan om det sexuella ofredandet eftersom åtalet inte innehöll detta brott – det var ju på grund av denna miss den åttonde gärningsmannen frikändes.

Sammanfattningsvis kan man med dagens lagrum alltså delta i avskryvbara vålds- och sexualbrott, frias för att man själv begick ett brott som åklagaren inte väckt åtal för och sedan tilldömas ett skyhögt skadestånd för att man suttit frihetsberövad. Detta är en orimlig situation och en lucka i lagen som måste täppas till.

Om staten begår felet att inte väcka åtal för ett brott som en gärningsman begått och annars dömts för, med resultatet att gärningsmannen frias, bör det inte vara gärningsmannen som ges ersättning av staten utan brottsoffret. Det är ju brottsoffrets gärningsman som kommit undan på grund av statens misstag.

Jag anser därför att regeringen ska återkomma med ett lagförslag som i första hand gör att gärningsmän som frias på grund av formella fel från statens och rättsväsendets sida inte ska tilldömas ersättning för att de har suttit frihetsberövade. Det bör även stadgas att det vid sådana fall ska vara brottsoffret som tilldöms ersättning från staten och inte den tilltalade.

Richard Jomshof (SD)

² Justitiekanslern, dnr 571-13-41.